

Голові разової спеціалізованої вченої ради
за спеціальністю 035 Філологія
в Центральноукраїнському державному
університеті імені Володимира Винниченка
доктору філологічних наук, професору
Фоці Марії Володимирівні

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата філологічних наук, наукового співробітника відділу української літератури XX століття та сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України **ВАСИЛЕНКА** Вадима Сергійовича на дисертацію **«Психопоетика прози Тодося Осьмачки» БОЙКО Вікторії Валентинівни**, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 – Філологія.

Актуальність теми дослідження. Спадщина Тодося Осьмачки незмінно перебуває в полі зору сучасних дослідників літератури, критиків і письменників, що є закономірним, зважаючи на її художню своєрідність і складні біографічний та історичний контексти. Життя і творчість письменника вже ґрунтовно опрацьовані в біографічних і фактографічних студіях, зокрема в портретних нарисах М. Слабошпицького та М. Скорського; дослідники мають доступ до спогадів тих, хто особисто знав письменника, передусім М. Кейван, О. Филиповича, У. Самчука, П. Одарченка, Г. Костюка, а також літературно-критичних праць Ю. Шереха, Ю. Лавріненка, В. Барки та інших, які супроводжували перші закордонні видання його творів. На сучасному етапі осмислення доробку Т. Осьмачки відбувається в межах різноманітних підходів, серед яких важливе місце займають психоаналітичний і психобіографічний методи. Психоаналітичний інструментарій дає змогу розкрити глибинні механізми творчості Т. Осьмачки, проаналізувати її психологічну структуру та складну образну систему, зрозуміти внутрішні конфлікти письменника і

трансформацію його травматичного досвіду в художніх текстах. Такий підхід до прочитання спадщини митця започаткувала своїми розвідками, зокрема працею «“Танцююча зірка” Тодося Осьмачки», Н. Зборовська, а її напрацювання продовжують і доповнюють сучасні дослідники. Дисертаційна робота Бойко Вікторії Валентинівни «Психопоетика прози Тодося Осьмачки», що спирається на концепцію психопоетики С. Михеди, органічно вписується в цю дослідницьку традицію і не лише продовжує психоаналітичні та психобіографічні студії, а й у певних аспектах розширює їх, пропонуючи нові спостереження та висновки.

Наукова новизна результатів дисертації (теоретичних та/або експериментальних) полягає в апробації нової методології, яка дає змогу розглядати прозові, літературно-критичні й мемуарні твори Т. Осьмачки крізь призму психопоетики і її основних категорій. Увиразнення взаємозв'язку між текстовими структурами й (психо)біографічними чинниками уможливило глибше осмислення специфіки художнього мислення письменника. Крім того, дослідження розширює межі психопоетичного аналізу, інтегруючи аспекти світоглядних настанов автора й механізми їхньої художньої реалізації.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації. Одержані дисертанткою результати мають як науково-теоретичне, так і практичне значення, що зумовлює їх релевантність у кількох дослідницьких і освітніх напрямках. Вони можуть бути застосовані у сфері літературознавчих і міждисциплінарних студій, зокрема для подальшого опрацювання теоретичних і прикладних аспектів психопоетики художньої літератури, дослідження психології творчості письменника, а також у контексті ширших гуманітарних досліджень.

Теоретична значущість роботи полягає в комплексному використанні психобіографічної методології до аналізу прози Т. Осьмачки, що сприяє глибшому розумінню феномену його творчості й відкриває нові горизонти у вивченні взаємозв'язків між психікою автора, його світоглядними настановами та їх художньою репрезентацією. Праця підсумовує здобутки попередніх дослідників художньої спадщини Т. Осьмачки, уточнюючи деякі її

інтерпретації, і відкриває нові перспективи у вивченні психопоетики і психобіографії як окремих наукових напрямів.

Прикладне значення дослідження визначене можливістю інтеграції його результатів у навчальні курси з історії української літератури, теорії літератури, у спецкурси і спецсемінари, присвячені проблемам психопоетики і психобіографії, життєпису і творчості Т.Осьмачки, у процес підготовки кваліфікаційних і наукових робіт здобувачів.

Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в результаті проведеного дослідження, вирізняються новизною, оригінальністю і достатнім рівнем обґрунтованості. Їх достовірність забезпечується застосуванням сучасних методів наукового пізнання, що відповідає міждисциплінарному характеру літературознавства як складника гуманітарного знання. Дисертантка демонструє належне володіння концептуальним апаратом психоаналітичного аналізу та психопоетичної методології і вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між біографічними фактами, літературними явищами і психологічними механізмами творчості. Застосовані підходи дають змогу здійснити комплексний аналіз прози Т.Осьмачки, увиразнюючи специфіку його художньої свідомості й індивідуального стилю в контексті психопоетичного осмислення.

Достовірність і наукова новизна сформульованих у дисертації положень і висновків підтверджується ґрунтовним опрацюванням історико-літературних і літературно-критичних джерел, а також використанням комплексу методів і підходів, що є адекватними предмету, меті й завданням дослідження. Основні положення й концептуальні засади роботи мають належне історико-літературне й теоретичне підґрунтя.

Науковий апарат дослідження є коректним, а вибір методологічного інструментарію оптимально сприяє реалізації поставлених завдань. Відповідність застосованих методів дослідницькій проблематиці забезпечує

об'єктивність і обґрунтованість отриманих результатів. Недостовірних відомостей у дисертації не виявлено.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Дисертація Бойко Вікторії Валентинівни «Психопоетика прози Тодося Осьмачки» засвідчує належний рівень обізнаності здобувачки з матеріалом дослідження та вміння коректно застосовувати відповідний методологічний інструментарій. У процесі аналізу емпіричних даних авторка використовує загальнонаукові методи, зокрема аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування та опис, а також системний підхід, що сприяє виокремленню засадничих принципів дослідження психологічних аспектів творчої діяльності. Методологічна основа роботи включає психопоетикальний метод, що дає змогу дослідити механізми художнього мислення письменника, а також низку філологічних підходів: біографічний (врахування індивідуально-особистісних чинників; структурний (виокремлення й дослідження композиційних і семантичних складників тексту); герменевтичний (розкриття смислових глибин творів через мистецтво їх інтерпретації). Застосований дисертанткою комплексний підхід відображає сучасні тенденції української науки про літературу, підтверджуючи не лише актуальність досліджуваної теми, а й релевантність обраних наукових підходів для її розгляду.

Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових публікаціях забезпечується їх апробацією у фахових наукових виданнях України, зокрема в «Науковому журналі Львівського державного університету безпеки життєдіяльності “Львівський філологічний часопис”», «Новій філології», «Вчених записках Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського», «Наукових записках. Серія: Філологічні науки», а також у міжнародних наукових виданнях, серед яких: «International scientific conference “The issues of modern philology and creative methods of teaching a foreign language in the European education system”» та «Innovations in philology: whims or the need of the hour». Результати дослідження пройшли апробацію в межах участі дисертантки в наукових

заходах різного типу (всеукраїнських і міжнародних конференціях, наукових читаннях), що свідчить про інтеграцію здобутків в академічний дискурс. Основні положення дисертації репрезентовано в 9 наукових статтях, із них 2 виконані у співавторстві, а 4 додатково висвітлюють окремі аспекти дослідження (1 – у співавторстві). Загалом наукові публікації адекватно й повно відображають зміст дисертації, що підтверджує її фаховий рівень.

Особистий внесок здобувача. Робота є оригінальним і самостійним дослідженням, що демонструє комплексний підхід до вивчення прозового доробку Т. Осьмачки, поєднуючи психоаналітичний, біографічний і літературознавчий підходи.

Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу. Дисертація Бойко Вікторії Валентинівни «Психопоетика прози Тодося Осьмачки» має необхідний обсяг і відповідає чинним вимогам щодо оформлення. Її структура логічно узгоджується з метою і поставленими завданнями, що забезпечує послідовність викладу й системність дослідження.

Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків і списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 189 сторінок, з яких основний текст займає 163 сторінки. Список літератури налічує 128 найменувань.

У *вступі* чітко обґрунтовано актуальність обраної теми, зв'язок дисертації з науковими програмами, планами і темами, сформульовано мету, завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано основні методи, наукову новину одержаних результатів дисертації, її практичне значення, апробацію результатів, публікації, структуру праці. Розподіл матеріалу за розділами корелює з логікою розкриття предмета дослідження та забезпечує послідовне вирішення поставлених завдань.

У *першому розділі* дисертації здійснено огляд наукової літератури з теми дослідження, що передбачає аналіз ключових понять і формулювання теоретико-методологічних засад роботи. Дисертантка спирається на праці Н. Зборовської, С. Михеди, А. Печарського, І. Скляр та ін., аналізуючи категорії

особистості митця, мегатексту, психоструктури, психосвіту, психологічного портрету, психобіографічності та ін. Поняття психобіографічності авторка трактує широко, охоплюючи автобіографічні матеріали, спогади сучасників, епістолярій і художні твори. Окремо проаналізовано концепт «психопоетичної матриці» й категорію психосвіту, яка, за твердженням дисертантки, інтегрує всі аспекти внутрішнього «Я» митця та його взаємодію із зовнішньою реальністю. Авторка також порушує проблеми доступності спогадів, критичних статей Т. Осьмачки в сучасному літературному просторі, вивчення біографії і стильових домінант його творчості, зокрема розглядає експресіоністичну (С. Маринкевич, Г. Яструбецька) і сюрреалістичну (В. Барчан) природу його письма, поняття «авторського голосу» (О. Лапко) та ін.

Другий розділ – один із найзмістовніших, оскільки саме в ньому здійснено безпосереднє зіставлення життєпису Т. Осьмачки з його творчістю крізь призму психобіографічного аналізу. Авторка демонструє ґрунтовну обізнаність із матеріалом, залучаючи не лише текстові свідчення (мемуари, критичні розвідки, епістолярій), а й візуальні артефакти, як-от архівні світлини і портрети (зокрема роботу І. Кейвана), апелює до згадок про аудіозаписи, на жаль, утрачені (як, приміром, спогад О. Черненко про знищену платівку з авторським читанням Т. Осьмачки), що свідчить про прагнення реконструювати багатовимірний образ письменника не лише через текст, а й через його «матеріальні» сліди. Особливо важливим у цьому сенсі є розгляд зв'язку між зовнішністю митця і його творчістю: дослідниця простежує, яким чином портретні риси Т. Осьмачки виявляються в його персонажах, як його «фізична» своєрідність, зафіксована в численних спогадах, віддзеркалюється у світовідчутті його героїв. Важливе місце займає аналіз національного психотипу Т. Осьмачки, який дисертантка визначає як нордійський (за класифікацією Г. Лозко). Однак цей аспект викликає запитання: наскільки коректно застосовувати подібні антропологічні концепції до літературознавчого аналізу й редукувати складну особистість митця до узагальненого типу, тоді як його творча індивідуальність не вписується в рамки типологічних схем? Доволі показовим є дослідження манери поведінки

Т. Осьмачки, його голосу, міміки. Особливу увагу авторка звертає на мотив посмішки письменника – багатозначного феномену, в якому поєдналися відтінки страждання, іронії, сарказму та презирства. Такий підхід дає змогу глибше проникнути в психологію митця і способи його комунікації із зовнішнім світом. Дисертантка також звертається до концепції акцентуйованих типів особистості К. Леонгарда, визначаючи характер Т. Осьмачки як ригідний, що позначається на його творчих і поведінкових реакціях. Це спостереження видається переконливим, особливо якщо врахувати напруженість Осьмаччиних стосунків із літературним середовищем (між- і повоєнним, материковим і еміграційним). Водночас психоаналітичний підхід З. Фрейда допомагає дослідниці розглянути феномен Осьмаччиного гострослів'я: вона виявляє в його творчості широкий спектр дотепів, кпинів, сарказму та іронії, що становлять не лише особистісний самозахисний механізм, а й органічну частину його стилю. Аналіз світоглядних констант Т. Осьмачки загалом є вмотивованим: авторка справедливо наголошує на ролі таких визначальних факторів, як мала батьківщина, селянський менталітет, мовно-культурна ідентичність і літературні впливи. Звернення до постатей Т. Шевченка і В. Винниченка закономірне, оскільки обидва були не лише літературними авторитетами, а й певною мірою світоглядними полюсами, від яких Т. Осьмачка відштовхувався або з якими полемізував. Однак це трактування не враховує всього спектра впливів на Т. Осьмачку, зокрема європейського контексту (В. Шекспір, Й. В. Гете, Дж. Байрон та ін.). Ще одним важливим аспектом є аналіз психоструктури митця: дослідниця говорить про його бітемпераментність, тобто про поєднання флегматичних і холеричних рис, і вбачає в цьому одну з основ його творчої природи. Це спостереження є, безперечно, продуктивним, бо дає змогу пояснити різку зміну інтонацій у творах Т. Осьмачки, його перехід од стриманої елегійності до вибухової експресії.

Аналіз *третього розділу* дає підстави зауважити, що дисертантка послідовно й комплексно підходить до психобіографічного прочитання Т. Осьмачки, вибудовуючи зв'язки між його особистою історією і художньою

реальністю. Трактування повісті «Ротонда душогубців» як психобіографічної переконливе, оскільки Т. Осьмачка неодноразово звертався до автобіографічних мотивів, а образна структура його прози не приховує глибокого особистісного підґрунтя. Дослідниця вдало виокремлює ключові аспекти стосунків Т. Осьмачки з матір'ю, батьком і старшим братом, простежуючи їх проєкцію в родинних взаєминах героїв «Ротонди душогубців» (родина Брусів). Аналіз почуття провини й комплексу неповноцінності у зв'язку з матір'ю та братом, а також комплексу переваги у взаєминах із батьком відкриває цікаві паралелі між біографією Т. Осьмачки і його персонажами (з цього погляду ототожнення Степана Осьмачки з образом Овсія Бруса, а самого Тодося – з Іваном Брусом – резонне). Важливим аспектом є залучення різноманітних концептуальних підходів: теорії Едипового комплексу З. Фрейда, вчення А. Адлера про комплекс переваги й досліджень Ф. Салловея щодо впливу порядку народження дітей на характер і поведінку. Особливо показовою є аналогія між сновидінням-передбаченням письменника про смерть батьків і «віщим сном» у «Старшому боярині» – це свідчить про наскрізність певних архетипних образів у Осьмаччиній прозі. Дисертантка проводить доречні аналогії між біографічними подіями та художніми епізодами, проте залишається відкритим питання: якою мірою сама художня структура «Ротонди душогубців» сприяє психобіографічному прочитанню, зважаючи на те, що її багаторівнева символіка часто виходить за межі усталених психоаналітичних моделей?

Концептуальним для всієї праці є *четвертий*, підсумковий, розділ, у якому дослідниця зосереджується на сублімаційній природі художньої творчості Т. Осьмачки. Особливе значення цього розділу пояснюється тим, що саме тут розглядається ключовий механізм перетворення особистісного досвіду письменника в літературний текст – процес, який у випадку Т. Осьмачки є не лише психологічним, а й художньо-естетичним. Дослідниця аналізує перенесення його реального досвіду – нетривалого, але знакового знайомства з ігуменею Оленою Вітер – у повість «Старший боярин», зокрема в сюжетну лінію стосунків Гордія Лунника та Варки Діяковської. Основою для

авторського аналізу стали спогади С. Наумович і М. Кейван, що містять різні версії цього епізоду, а методологічним підґрунтям – концепція «захисних механізмів» А. Фройд. На думку авторки, сублімація в цьому випадку проявляється як перетворення невисловленого почуття в літературний сюжет: внутрішня драма письменника трансформується в художній текст, зокрема в сцену між Гордієм і Варкою, де, на відміну від реального життя, почуття набувають взаємності. Апокаліптичність психосвіту Т. Осьмачки аналізується крізь призму його повісті «План до двору», а центральним поняттям дослідження стає афект, що розглядається в психоаналітичному (за «Автономією афекту» Б. Массумі) й літературознавчому (за «Голосом і поетикою афекту» Ю. Лесняка) ключах. Авторка зосереджується на вивченні апокаліптичного простору, який формується через символіку руйнації та смерті (клепанання заліза об залізо, кладовище, хрести, круки, пустка, мовчання). Особливо цікавий аналіз страху за концепцією З. Фрейда, що дає змогу розрізнити реальний, усвідомлений страх як реакцію на зовнішню загрозу і його художню трансформацію. Має значущість і питання про психічний стан Т. Осьмачки – одне з найскладніших у його біографії: чи йдеться про реальне божевілля (шизофренію, параню), чи про свідому симуляцію? Дисертантка, як і більшість сучасників письменника і нинішніх дослідників його доробку, дотримується думки, що спершу симуляція була засобом порятунку від репресій, а згодом стала невіддільною частиною його світосприйняття. Це відкриває перспективу для глибшого осмислення межі між мистецькою містифікацією і психічною хворобою, літературною фікцією і внутрішньою трагедією митця.

Усі чотири розділи відображають науково обґрунтовані положення, які базуються на індивідуально-авторському аналізі історико-літературного, біографічного, художнього, літературознавчого і психоаналітичного матеріалу.

Загальні **висновки** до дисертації загалом відповідають меті й завданням дослідження, є теоретично обґрунтованими, містять систематизацію основних результатів і відображені в оприлюдненій анотації.

Зміст *анотації* висвітлює відомості про методологію дослідження, його концептуальні засади, результати і способи аргументації основних ідей і не містить інформації, відсутньої в дисертації.

Дотримання академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях. Аналіз тексту дисертації і публікацій Бойко Вікторії Валентинівни засвідчує дотримання авторкою вимог академічної доброчесності. У роботі не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації чи фабрикації відомостей. Наукові положення дисертації належним чином обґрунтовані та супроводжені покликаннями на використані джерела, що підтверджує добросовісне залучення ідей і напрацювань інших учених.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Загалом позитивно оцінюючи фаховий рівень дисертації, аргументованість і переконливість висновків, знання дослідницею аналізованих текстів і контексту, варто наголосити на деяких критичних заувагах і висловити міркування, які можуть стати предметом обговорення під час публічного захисту дисертації.

1. Твердження про «порівняно небагату творчу спадщину» Т. Осьмачки (с. 18) здається суперечливим. Якщо оцінювати доробок письменника кількісно, він може здатися не надто об'ємним порівняно з іншими авторами його покоління, але якісний вимір його творчості, її вплив на літературний процес і непересічна художня цінність дають підстави заперечити таку оцінку. Вже на наступній сторінці (с. 19) цитати М. Слабошпицького та Н. Зборовської підважують первинне твердження, і це викликає питання щодо послідовності в аргументації авторки. Якщо в дисертації дослідниця наводить контраргументи, варто було би одразу сформулювати оцінку творчої спадщини Т. Осьмачки більш зважено, підкреслюючи її естетичну, філософську й культурну значущість, а не лише кількісний аспект.

2. Щодо згаданої без супровідного коментаря думки А. Печарського про зв'язок між «християнською етикою» і психоаналізом (с. 27), то вона дискусійна: «християнська етика», заснована на принципах смирення, любові

та жертвності, суттєво відрізняється від психоаналітичного дискурсу, в якому домінують концепти несвідомого, внутрішнього конфлікту й суб'єктивного самопізнання. Понад те, психоаналіз у своїх класичних формулюваннях (З. Фройд) часто перебував у конфлікті з релігійною етикою і розглядав її як один із механізмів соціального контролю над лібідо.

3. Твердження, що «осягнення значущості кожного митця в українському культурному дискурсі є основою національного самоусвідомлення» (с. 28), – перебільшене. Безперечно, осмислення ролі письменників у формуванні культурного ландшафту є важливим, але національне самоусвідомлення має ширший спектр чинників (історичні події, суспільні трансформації, політичні дискурси та ін.).

4. Хоча вплив Т. Шевченка і В. Винниченка на світогляд Т. Осьмачки беззаперечний, він не вичерпує всього спектру літературних і філософських орієнтирів митця. Насамперед поза увагою залишилися ті автори, які формували його ідейно-естетичні засади на ширшому, європейському, рівні. Наприклад, В. Шекспір, якого Т. Осьмачка не лише перекладав, а й творчо осмислював, очевидно вплинув на його драматургічне мислення і трактування конфлікту особистості й світу. Байронівський культ індивідуальної свободи і бунту резонує з образами Осьмаччиних персонажів-одинаків. Та особливо значущою є тяглість гоголівської традиції, на яку вказував і Ю. Шерех: гротескова оптика, межовий стан між реальністю та містикою, трагічний символізм – усе це набуває в Т. Осьмачки нового, модерного звучання, але залишається в полі гоголівського письма. Упущення цих аспектів дещо звужує загальну картину літературних впливів, а отже, і аналіз світоглядних констант письменника. Введення їх у контекст дослідження дало би змогу точніше окреслити місце Т. Осьмачки в літературному процесі та глибше розкрити мотивацію його ідейно-естетичних пошуків.

5. Перевагою праці є чітке розмежування між теоретичними положеннями і прагматикою тексту, що забезпечує збалансованість і внутрішню гармонію дослідження. Водночас у деяких аспектах спостерігається зміщення акцентів: авторка не завжди розмежовує художню реальність, що

функціонує за законами літературної умовності, й біографічну конкретику, де ті ж самі явища можуть набувати іншого значення, – це створює ризик надмірної редукції художніх образів до фактів біографії письменника.

6. Окремі аргументи дисертантки могли б набути більшої переконливості, якби вона розширила аналітичний матеріал, залучивши до дослідження не лише прозу, а й поетичний доробок Т. Осьмачки, передусім автобіографічну поему «Поет», у якій психобіографічний досвід письменника проступає не менш виразно, а в певних аспектах навіть глибше, ніж у прозових текстах.

Хоча дисертантка добре володіє науковим стилем, подекуди трапляються публіцистичні кліше, наприклад: «багатство нашої нації» (с. 16), «багате підґрунтя» (с. 17). Граматично некоректні формулювання: «психологічним ореолом вирізняється період» (с. 17), «Тодось Осьмачка репрезентує одного з яскравих авторів доби» (с. 24), «дослідниця не відносить поезію Тодося Осьмачки» (с. 36), «довге перебування» (с. 57) замість «тривале», «дозволяє зробити припущення» (с. 82), «не дозволяє виявити» (с. 107), «дозволяє простежити» (с. 111), «дозволяє припустити» (с. 115), «дозволяє розглядати» (с. 120) замість «дає змогу», «уможливлює», «разом з тим/цим» (с. 104, 134, 147) замість «воднораз», «заразом» та ін. Пропущені або змінені літери: «основі» (с. 77) замість «основні», «буограф» (с. 117) замість «біограф», «Павло Маяр» (с. 3, 22, 121, 156, 165, 172, 182) замість «Маляр» та ін.

Висловлені рефлексії та зауваження є аналітичними уточненнями, що сприяють подальшому поглибленню дискусії, і не знижують загальної наукової вартості роботи, яка вирізняється високим рівнем самостійності, академічної доброчесності й методологічної обґрунтованості.

Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок і компетентностей. Дисертація Бойко Вікторії Валентинівни є новаторським дослідженням, що спрямоване на розв'язання актуальної наукової проблеми. Високий рівень наукової новизни, обґрунтованість висновків і оригінальність підходів свідчать про здатність здобувачки до комплексного аналізу, критичного осмислення доробку попередників і впровадження власних ідей у сучасний літературознавчий

дискурс. Робота демонструє розуміння авторкою ключових напрямів розвитку сучасного українського літературознавства, її вміння аналітично осмислювати матеріал і пропонувати оригінальні інтерпретації. Дисертація є свідченням наукової ерудиції, сформованих дослідницьких компетентностей і ґрунтовних історико-літературних і теоретичних знань. Представлене дослідження засвідчує наукову зрілість здобувачки й відповідність кваліфікаційним вимогам до ступеня доктора філософії за спеціальністю «Філологія».

Загальна оцінка дисертації. За актуальністю обраної теми, науковою новизною, обґрунтованістю основних положень і висновків, повнотою викладу в наукових публікаціях і за оригінальністю змісту дисертація **«Психопоетика прози Тодося Осьмачки»** відповідає п. 6–9 Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України, а її авторка, **Бойко Вікторія Валентинівна**, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Офіційний опонент –

кандидат філологічних наук,
науковий співробітник відділу
української літератури ХХ століття
та сучасного літературного процесу
Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка
НАН України

Вадим ВАСИЛЕНКО

